

Onderwerp B.2. Beleidsplan Gladheidbestrijding Gemeente Leudal
Portefeuillehouder(s) J. den Teuling

1. Onderwerp

Beleidsplan Gladheidbestrijding Gemeente Leudal

2. Inleiding

Aanleiding

Door veranderende weerspatronen, technologische ontwikkelingen en veranderende mobiliteit (zoals meer fietsverkeer) is het nodig om het gladheidbestrijdingsbeleid te herzien. Daarnaast sluiten we hiermee aan bij aanbevelingen vanuit de veiligheidsregio, landelijke richtlijnen en ervaringen uit de afgelopen jaren.

Gladheidbestrijding is een wettelijke taak van de gemeente gericht op het waarborgen van de bereikbaarheid, mobiliteit en veiligheid in de openbare ruimte tijdens winterse omstandigheden. Het huidige beleidsplan is opgesteld in 2019 voor de periode 2020-2024 en is toe aan actualisatie. Het nieuwe beleidsplan biedt een actueel en toekomstbestendig kader voor de uitvoering van gladheidbestrijding. Het geactualiseerde beleidsplan Gladheidbestrijding is geldend zolang er géén grote wijzigingen plaatsvinden in het kader van wetgeving, richtlijnen, proces of financiën rondom gladheidbestrijding. Aanvullend aan het beleidsplan wordt een uitvoeringsplan gladheidbestrijding opgesteld wat jaarlijks wordt geactualiseerd en vervolgens door het college vastgesteld.

Het beleidsplan bevat:

- De ambities en doestellingen op het gebied van gladheidbestrijding;
- De wettelijke en gemeentelijke kaders inclusief trends en ontwikkelingen;
- De huidige situatie, de beheerarealen en strooiroutes inclusief de kwaliteit en taakverdeling binnen de gladheidbestrijding;
- Inzet van materieel en middelen;
- Communicatie met inwoners en ketenpartners;
- Financiën en uitvoeringsaspecten.

Beoogd effect

Het doel van dit beleidsplan gladheidbestrijding is om de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen, de doorstroming van het verkeer zo optimaal mogelijk te laten verlopen en bestemmingen bereikbaar te houden bij winterse gladheid. Als wegbeheerder heeft de gemeente Leudal een inspanningsverplichting om gladheid op gemeentelijke wegen aan te pakken. Met de uitvoering van gladheidbestrijding wordt daarnaast ook een belangrijke bijdrage geleverd aan de kwaliteit en leefbaarheid van de openbare ruimte. Binnen het beleidsplan hanteren we de volgende ambities en doelstellingen:

Ambities:

- Minimale overlast voor inwoners en weggebruikers van de gemeente Leudal
- Duurzame inzet voor mens, milieu en middelen
- Samenwerking met stakeholders om gladheidbestrijding efficiënt en doeltreffend uit te voeren ook over de gemeentegrenzen heen.

Kosten

De kosten voor uitvoering van gladheidbestrijding worden periodiek gebaseerd op een aanbesteding. Het aanbestedingsresultaat is bij de laatste aanbesteding aanzienlijk hoger uitgevallen dan in 2019 bij opstelling van het eerdere beleidsplan ingeschat. Daarnaast is in eerdere plan onvoldoende rekening gehouden met uitbreiding van het strooiersareaal. Hierdoor is er nu een substantiële stijging van de investeringslasten en exploitatiekosten.

Doelstelling:

Gladheidbestrijding is meer dan alleen het strooien van zout op wegen en fietspaden. Door wintergladheid kan, als er geen actie wordt ondernomen, gevaar op letsel ontstaan of de doorstroming van het verkeer belemmeren, met als gevolg economische schade en het stilvallen van allerlei andere activiteiten. Het is daarmee een cruciale inspanning om de verkeersveiligheid te waarborgen en de gemeente bereikbaar te houden tijdens de wintermaanden.

Daarom worden de doelstellingen veiligheid, efficiëntie en effectiviteit nagestreefd.

- Heldere kaders voor de uitvoering van gladheidbestrijding;
- Vergroten van verkeersveiligheid en bereikbaarheid;
- Transparante communicatie over gemeentelijke verantwoordelijkheden;
- Efficiënt gebruik van personeel, materieel en strooimiddelen.

Proces tot nu toe

Dit voorstel vloeit voort uit de actualisatie van het beleidsplan Gladheidbestrijding 2020-2024. Daarnaast is middels huurkoop het strooimaterieel op orde gebracht/gehouden. Hierin is onderhoud, vervanging en verbetering een jaarlijks terugkerend onderdeel van beoordeling.

Jaarlijks wordt met interne en externe stakeholders het strooiseizoen geëvalueerd. Hierbij worden verbeterpunten in beleid en uitvoering verwerkt.

- Interne stakeholders: Beleidsmedewerker mobiliteit en duurzaamheid, Coördinator Gladheidbestrijding, Medewerkers gladheidbestrijding, Senior Adviseur Wegen & Riolerings.
- Externe stakeholders: Uitvoerend aannemer, Leveranciers materieel, medewerkers omliggende gemeenten.

Scenario's

1. Conform voorstel

Instemmen met nieuwe beleidsplan Gladheidbestrijding waardoor een up-to-date beleid en plan ten grondslag ligt aan de verantwoordelijkheden en kaders binnen de uitvoering van gladheidbestrijding. Tevens wordt hierbij meerjarig financieel e.e.a. geborgd voor zowel uitvoering, tractie alsook investeringen.

2. Beleidsplan niet vaststellen

Geen formeel kader voor Gladheidbestrijding waardoor mogelijk terechte aansprakelijkheidstellingen ontstaan. Daarnaast lopen we financiële risico's omdat de kosten niet zijn opgenomen in de begroting.

3. Voorstel aan de Raad

1. "Beleidsplan Gladheidbestrijding Gemeente Leudal d.d. 29 april 2025" vaststellen door middel van bijgevoegd raadsbesluit;
2. Een krediet voteren van € 448.000 voor de in het beleidsplan opgenomen noodzakelijke investeringen in gladheidsmaterieel voor de jaren 2025 t/m 2029;
3. De financiële consequenties van het "Beleidsplan Gladheidbestrijding Gemeente Leudal d.d. 29 april 2025" structureel te verwerken in de gemeentelijke begroting.

4. Argumenten

1.1 Het nieuwe aangepaste beleidsplan voldoet aan de meest recente landelijke richtlijnen, de gemeentelijke kaders en de financiële effecten.

- Door vaststelling van het beleidsplan zetten we maximaal in om binnen de geldende kaders de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen.
- We de doorstroming van het verkeer tijdens winterse omstandigheden zo optimaal mogelijk laten verlopen en bestemmingen bereikbaar kunnen houden
- Maximaal inzetten op economische en maatschappelijke voortgang onder winterse omstandigheden
- Er wordt voorkomen dat we overmatig strooien (Milieuaspecten en Duurzaamheid) door inzet van technische ontwikkelingen
- Gebruik maken van de nieuwste technologische ontwikkelingen waardoor we voldoen aan de gemeentelijke zorgplicht. Vastleggen van strooiacties middels GPS in tijd, hoeveelheid zout en locatie.
- Door vaststelling door de gemeenteraad liggen meerjarig de kaders en acties vast waarbinnen gladheidbestrijding in Leudal wordt uitgevoerd.

1.2. Milieuaspecten/Duurzaamheid

Het strooien met zout tegen wintergladheid heeft een positief effect op de verkeersveiligheid en bereikbaarheid, maar zout kan een negatief effect hebben op de omgeving.

Bij een overmaat aan zout kan de flora en fauna hier last van krijgen.

Om de overlast op flora en fauna tot een minimum te beperken, maar toch de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te garanderen, is goed bekeken naar de te strooien locaties, en de hoeveelheid zout die gestrooid wordt. Het hebben van een goed telemetrie-systeem is hierbij van belang. Met behulp van dit systeem kan beter bepaald worden wanneer en hoeveel zout gestrooid moet worden om milieuaspecten zoveel mogelijk te beperken.

Doordat de strooiers een dynamische strooibreedte hebben kan op basis van de gps-module per weg de strooibreedte aangepast worden. Door het inzetten van het telemetriesysteem wordt bepaald hoeveel zout nodig is om gladheid tegen te gaan, wordt over de benodigde breedte gestrooid én wordt de (nog aanwezige) hoeveelheid zout op de weg gemeten. Naast milieuwinst levert deze vorm van strooien ook waardevolle monitoringsinformatie bij mogelijk schade of aansprakelijkheidstellingen.

2.1 Door beschikbaarstelling krediet wordt areaal aan strooimaterieel op orde gebracht en investeringen op langere termijn geborgd.

Uitbreiding van strooimaterieel is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de eisen rondom de zorgplicht.

3.1 Door een juiste vertaling van de financiële keuzes wordt meerjarig de gladheidbestrijding ook financieel geborgd.

Zowel qua exploitatie als investering is een meerjarig overzicht opgenomen om financiële impact te ondervangen. Hoewel een inschatting is gemaakt op een reguliere winter blijft altijd het risico op een overschrijding van de kosten door extreem winters weer.

Het strooien met zout tegen wintergladheid heeft een positief effect op de verkeersveiligheid en bereikbaarheid, maar zout kan een negatief effect hebben op de omgeving.

Bij een overmaat aan zout kan de flora en fauna hier last van krijgen.

Om de overlast op flora en fauna tot een minimum te beperken, maar toch de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te garanderen, is goed bekeken naar de te strooien locaties, en de hoeveelheid zout die gestrooid wordt. Het hebben van een goed telemetrie-systeem is hierbij van belang. Met behulp van dit systeem kan beter bepaald worden wanneer en hoeveel zout gestrooid moet worden om milieuaspecten zoveel mogelijk te beperken.

Doordat de strooiers een dynamische strooibreedte hebben kan op basis van de gps-module per weg de strooibreedte aangepast worden. Door het inzetten van het telemetriesysteem wordt bepaald hoeveel zout nodig is om gladheid tegen te gaan, wordt over de benodigde breedte gestrooid én wordt de (nog aanwezige) hoeveelheid zout op de weg gemeten.

Naast milieuwinst levert deze vorm van strooien ook waardevolle monitoringsinformatie bij mogelijk schade of aansprakelijkheidstellingen.

5. Risico's

Risico op hogere kosten bij nieuwe aanbesteding.

In 2027 dient een nieuwe aanbesteding van de raamovereenkomst gladheidbestrijding plaats te vinden. Hierdoor is er een risico op hogere kosten voor uitvoering van de jaarlijkse gladheidbestrijding.

6. Juridische context

Steeds vaker worden gemeenten (wegbeheerders) geconfronteerd met schadeclaims als gevolg van wintergladheid, sneeuw, ijzel en bevroren weggedeelten. Burgers zijn vaak van mening dat de wegbeheerder te allen tijde aansprakelijk is voor de geleden schade, ongeacht de weersomstandigheden. Dit is niet geheel juist. De wegbeheerder is verantwoordelijk voor het onderhoud van de weg. Dat is duidelijk vastgelegd in de Wegenwet. Hierin staat onder meer dat bij de wegbeheerder de zorg berust voor het in goede en veilige staat verkeren van wegen.

Tot de zorg behoort ook het bestrijden van de gladheid (artikel 6:162 BW). Het gaat hierbij om een inspanningsverplichting van de wegbeheerder en niet om een garantieverplichting.

De inspanningsverplichting is niet geldend voor het gehele wegennet, maar alleen voor die wegen die zijn opgenomen in het gladheidbestrijdingsplan.

Daarnaast mag je van een weggebruiker verwachten dat hij of zij bij winterse omstandigheden met grote mate van oplettendheid en voorzichtigheid aan het verkeer deelneemt. De zorgplicht van de gemeente gaat dus niet zover dat de veiligheid te allen tijde gegarandeerd moet worden. Wel dient aangetoond te worden dat de gemeente aan haar zorgplicht heeft voldaan.

De middelen die de wegbeheerder hiervoor kan aanwenden zijn:

- een door gemeenteraad vastgesteld gladheidbestrijdingsplan;
- een adequaat gladheidmeldsysteem;
- een goede administratie van gereden routes en tijden;
- het voorhanden hebben van goed materieel;
- consistentie in beleid en uitvoering.

Ondanks vele inspanningen kan de wegbeheerder alsnog aansprakelijk gesteld worden voor geleden schade. De gemeente heeft in het kader van gladheid te maken met schuldaansprakelijkheid. Schuldaansprakelijkheid zijn zaken en substanties op het wegdek, waaronder sneeuw, ijzel en rijp. Hierbij geldt: wie eist, bewijst. Dat betekent voor schade als gevolg van gladheid dat de eisende partij moet stellen en betwisten dat de gemeente tekortgeschoten is in haar zorgplicht.

Wegenwet

De wegbeheerder is op grond van de Wegenwet, hoofdstuk IV artikel 15 t/m 26, verantwoordelijk voor het onderhoud van de weg. Als hij niet voldoet aan deze verantwoordelijkheid, met schade bij gebruikers als gevolg, kan hij voor die schade aansprakelijk worden gehouden, waarbij moet worden voldaan aan de voorwaarden voor aansprakelijkheidsstelling.

Burgerlijk Wetboek

De aansprakelijkheid van de wegbeheerder kan op twee gronden worden gebaseerd. Allereerst de verantwoordelijkheid voor gebreken aan de weg en weguitrusting, zoals opgenomen in artikel 6:174 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Dit is een risicoaansprakelijkheid. Echter regelt dit artikel niet de mogelijke verantwoordelijkheid van de wegbeheerder voor zaken en substanties die niet op het wegdek thuis horen, zoals zand en olie, maar ook sneeuw, ijsel of rijp. De mogelijke aansprakelijkheid voor ongevallen door zaken op het wegdek moeten worden beoordeeld op basis van artikel 6:162 uit het BW. Dit is een aansprakelijkheid op basis van een onrechtmatige daad.

Aansprakelijkheidsstelling

Een belangrijk punt bij aansprakelijkheidsstelling bij winterse gladheid is de vraag of er sprake is van verwijtbaarheid van de wegbeheerder. De bewijslast hiervoor ligt in beginsel bij de eisende partij. Als een wegbeheerder kan aantonen dat hij op structurele wijze aan zijn zorgplicht/inspanningsverplichting heeft voldaan is hij in principe niet aansprakelijk voor de geleden schade. Om hieraan te voldoen moet hij de volgende zaken goed op orde en aantoonbaar hebben:

- Een adequate meldsystematiek voor gladheid;
- Voldoende en goed onderhouden materieel;
- Snel en doeltreffend handelen als bepaalde gevaarlijke situaties bij de gemeente worden gemeld of bekend zijn;
- Inwoners jaarlijks, voor het winterseizoen, informeren over het gemeentelijk beleid voor de gladheidsbestrijding;
- Een administratie bijhouden van (uitruk)tijden en gereden routes

7. Financiële toelichting

De kosten voor de gladheidsbestrijding passen niet binnen de huidige begroting.

De uitgaven op het product gladheidsbestrijding zijn extreem afhankelijk van de weersomstandigheden. In onderstaande begroting wordt uitgegaan van een gemiddelde winter. Hieronder zijn de kosten voor gladheidsbestrijding uiteengezet:

Exploitatie	2025	2026 t/m 2029
Zout	€ 15.000, -	€ 15.000, -
Participatie (zoutleverantie inwoners)	€ 10.000, -	€ 10.000, -
Inhuur Tractie	€ 250.000, -	€ 250.000, -
Onderhoud materieel all-in	€ 55.000, -	€ 55.000, -
Onderhoud gladheidsensoren	€ 6.000, -	€ 6.000, -
Kapitaallasten	€ -	€ 28.000, -
Totaal	€ 336.000, -	€ 364.000, -

Daarnaast zijn een aantal investeringen in het noodzakelijk materieel voor de gladheidsbestrijding voorzien. Afgelopen periode zijn een aantal strooiers noodzakelijkerwijs vervangen. Omdat destijds de middelen niet beschikbaar waren, is er gekozen voor huurkoop. Met de ingang van het nieuwe beleidsplan wordt dit materieel definitief aangeschaft en wordt de huurkoop verrekend op de aanschaf. Het betreft:

- ☐ 3x Rijbaanstrooiers;

☐ 1x Fietspadstrooier.

Daarnaast worden er middelen gereserveerd voor het uitbreiden van het gladheidmeldsysteem met twee nieuwe locaties. Met deze nieuwe locaties kan de gladheidbestrijding effectiever en efficiënter plaatsvinden, zoals beschreven in H5.5 van bijlage 1.

Het betreft:

☐ Aanschaf twee nieuwe sensoren compleet. Locatie Leudalweg (tussen Roggel en Neer) en Hoogstraat (tussen Ell en Hunsel)

Het Beleidsplan Gladheidsbestrijding geeft op pagina 17 het benodigde budget weer en leidt tot verhoogde jaarlijkse exploitatiekosten en investeringen in gladheidsmaterieel.

De investeringen worden na besluitvorming door de raad opgenomen in het MIP van de begroting 2026-2029 en leiden de komende 4 jaar gemiddeld tot een gemiddelde extra afschrijvingslast van € 28.000 per jaar. Zie onderstaand een overzicht van de geplande investeringen.

Investeringsen	2025	2026 t/m 2029
Hoofdrijbaanstrooiers	€ 146.000, -	€ 60.000, -
Fietspadstrooiers	€ 45.000, -	€ 90.000, -
Sneeuwplough	€ 15.000, -	€ 60.000, -
Meetsensoren	€ 32.000, -	€ -
Totaal	€ 238.000, -	€ 210.000, -

De verhoging van de jaarlijkse exploitatielasten en de extra afschrijvingslasten komen ten laste van het begrotingssaldo.

Subsidie

Er zijn voor dit onderwerp geen subsidiemogelijkheden.

8. Communicatie

Via diverse communicatiemiddelen worden de inwoners geïnformeerd over de wijze van gladheidbestrijding in de gemeente. Dit is ook noodzakelijk om bij schadeclaims als gevolg van gladheid te kunnen aantonen dat wij aan onze zorgplicht hebben voldaan. Tevens kan communicatie een belangrijke bijdrage leveren aan een positieve beeldvorming over de gladheidbestrijding en kan het mogelijk leiden tot minder klachten.

Op onze website wordt actief geïnformeerd over de gladheidbestrijding en worden bewoners bewust gemaakt van onze wijze van gladheidbestrijding.

In deze communicatiemiddelen wordt aangegeven:

- Wanneer strooien we (en waarom)
- Waar strooien we wél en waar niet (en waarom)
- Wat kunnen inwoners en bedrijven zelf doen aan gladheidbestrijding
- De mogelijkheid om vragen te stellen en om klachten in te dienen.

Dit moet de inwoners een beeld geven hoe onze gemeente de gladheid bestrijdt en welke wegen in de strooiroutes zijn opgenomen. Op onze website kunnen inwoners en media terecht voor alle actuele informatie en plattegronden met de strooiroutes.

9. Vervolg

Vanuit dit beleidsplan is het van belang de vervolgstappen tijdig uit te voeren om gladheidbestrijding zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen. De vervolgstappen die hiervoor gezet moeten worden zijn:

- Het uitvoeringsplan afronden en ter vaststelling voorleggen aan het College
- De uitbreiding van het gladheidmeldsysteem effectueren door plaatsing op de locatie Leudalweg (tussen Roggel en Neer) en Hoogstraat (tussen Ell en Hunsel)
- Na ieder strooiseizoen de jaarlijkse monitoring en evaluatie uitvoeren
- Op basis van evaluatie het uitvoeringsplan gladheidbestrijding vóór ieder stookseizoen actualiseren en hierover communiceren
- Bij grote wijzigingen in kaders, wetgeving of financiën het beleidsplan actualiseren en aan de gemeenteraad ter vaststelling voorleggen.

10. Bijlagen

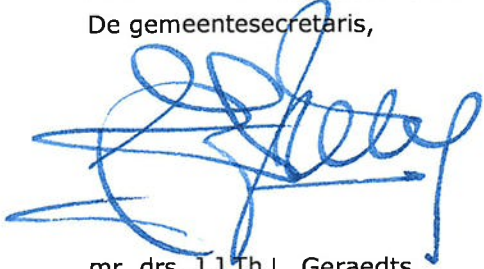
Bijlage(n)

- Beleidsplan Gladheidbestrijding Gemeente Leudal d.d. 29 april 2025

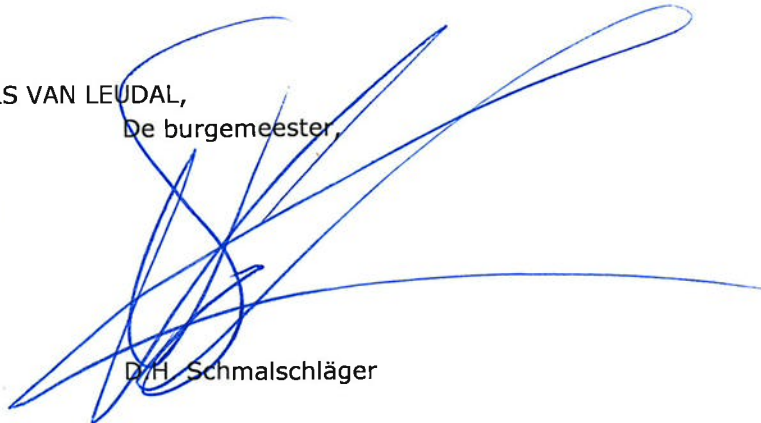
Heythuysen, 19 augustus 2025

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL,
De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts

D.H. Schmalschläger